

วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า

เอกชัย ชินโคตร

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2549

ISBN 974-502-906-8

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมคุณฐิณีพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าคุณฐิณีพนธ์ ได้พิจารณา
คุณฐิณีพนธ์ของ เอกชัย ชิน โศทร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุณฐิณีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมคุณฐิณีพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประชุม รอดประเสริฐ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประชุม รอดประเสริฐ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ธร สุนทรายุทธ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมถวิล จริตควรร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับคุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุณฐิณีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่.....25.....เดือน.....ตุลาคม.....พ.ศ.....2549

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิติพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ ประธานกรรมการควบคุมคุณฐิติพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชร สุนทรายุทธ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล จริตควร ที่ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ กราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญมี คุณแม่วารินทร์ ชิม โศตร บิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณพระคาร์ดินัล ไมเกิ้ล มีชัย กิจบุญชู และผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่รับเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย อาทิต พระสังฆราช ยออาทิม พเยาว์ มณีทรัพย์ พระสังฆราช ยอร์ช ยอด พิมพิสาร พระสังฆราชยอแซฟ ประธาน ศรีคารุณีสถิต พระอัครสังฆราชหลุยส์ จำเนียร สันติสุขนิรันดร์ พระสังฆราช ยอแซฟ สว่างลัย สุระสรวงศ์ พระสังฆราช ลอเรนซ์ เทียนชัย สมานจิต บาทหลวงจำเนียร กิจเจริญ ภราดา ดร.ประทีป ม. โกมลมาศ ภราดา ดร.วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ ภราดา ดร.บัญชา แสงหิรัญ แมรี่ฝรั่งเศส ชีรานนท์ ชิสเตอร์ ดร.สกอลัสติค วิภาดา สันจิตติ ศาสตราจารย์ ดร.อานวย ทะพิงค์แก ศาสตราจารย์ นพ. เกษม วัฒนชัย อาจารย์ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เมธี ปิณฑนานนท์ อาจารย์ชัยณรงค์ มณฑิเรววิเชียรฉาย รองศาสตราจารย์ ดร.วไล ฌ ป้อมเพชร ศาสตราจารย์ กิรติ บุญเจือ รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี พงศ์พิศ อาจารย์สุมิตรา พงศธร บาทหลวงจรัล ทองปิยะภูมิ บาทหลวง ดร.มนัส ศุภลักษณ์ เป็นต้น ขอขอบคุณ บาทหลวงสมบัติ ประทุมปี บาทหลวงสมเดช พันธุ์สมบัติ บาทหลวงสุรัชย์ เจริญพงศ์ บาทหลวงชำนาญ กล้าหาญ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนขณะที่ผู้วิจัย เดินทางไปศึกษา รวมทั้งเพื่อนนักศึกษาทุกท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.พัชรวิรรณ กิจมี บาทหลวง อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ อาจารย์รุ่งทิพย์ พรหมศิริ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณนางสาวศันสนีย์ วุฒกนก นางสาวนันทิยา แทนทอง นายอิทธิพงษ์ น้อยนาม นางสาวสวรินทร์ ชัยศิรินิรันดร์ นายจิรศักดิ์ ปุยสุวรรณ มาสเตอร์ธีรพันธ์ ภูณจันทร์ และ นางสาวพรวิมล ลาตจันท์

ขอโมทนาคุณพระเป็นเจ้า พระแม่มาเรียพระมารดาผู้เมตตาอ่อนหวาน ขอขอบพระคุณ สังฆมณฑลนครราชสีมาที่ให้โอกาสและให้กำลังใจทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จเป็นนวัตกรรมชิ้นหนึ่งที่ได้ แนวทางแก่โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

เอกชัย ชิม โศตร

46820430: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร/ โรงเรียนคาทอลิก/ ทศวรรษหน้า

เอกชัย ชิม โคร: วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลใน
ทศวรรษหน้า (THE ORGANIZATIONAL CULTURE OF CATHOLIC SCHOOLS UNDER
THE CATHOLIC DIOCESE IN THE NEXT DECADE) อาจารย์ผู้ควบคุมคุณภาพ: ประชุม
รอดประเสริฐ, Ed.D., ธร สุนทรายุทธ, Ph.D., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ค.ศ., บุญมี เณรยอด, Ed.D.
635 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-502-906-8

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนคาทอลิก
สังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้าโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงอนาคต (Ethnographic Future Research:
EFR) รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 63 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็น
การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลใน
ทศวรรษหน้าควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก คือการพัฒนามนุษย์ในทุกมิติ
(Holistic) ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข วิสัยทัศน์ คือ
เป็นสนามประกาศพระคริสตธรรม เป็นบ้านของทุกคน พันธกิจคือ ปลุกฝังคุณค่าตามหลัก
พระคริสตธรรม เป้าหมายคือผู้เรียนเป็นศาสนิกชนที่ดี เป็นเลิศด้านความเป็นมนุษย์ เป็นคนเพื่อ
คนอื่น ยุทธศาสตร์คือสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับองค์กรอื่น มีโครงสร้างการบริหาร
แบบราบ บริหารแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักประชาธิปไตย เน้นการบริหารจัดการที่ดี ครุมีจิตวิญญาณ
บุคคลที่ควรยึดเป็นแบบอย่างคือคนที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีอุดมการณ์ อุทิศตนเป็นแบบอย่างที่ดี
สัญลักษณ์ของโรงเรียนคือ พระเยซูเจ้า กางเขน โบสถ์ พระแม่มาเรีย นักบุญองค์อุปถัมภ์ เชื่อว่า
มนุษย์เป็นสุดยอดของสิ่งสร้างของพระเจ้าเป็นภาพลักษณ์ของพระองค์ เป็นพี่น้องกัน มีคุณค่ามี
ศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ยึดหลักพระคริสตธรรม ได้แก่ ความยุติธรรม ความรัก รับผิดชอบ ไม่มีการแบ่งชั้น
วรรณะ อนุรักษและนำคุณค่าขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามมาประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ทุกคนได้ปฏิบัติศาสนกิจอย่างเสรี นับถือศาสนาอยู่ในระดับคุณค่ามิใช่อยู่
ในระดับพิธีกรรม เน้นหลักศาสนสัมพันธ์ มีหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตร
บูรณาการ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเป็น “ประชาคม” สัมพันธ์กันดี
ระหว่างผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน ชุมชน รณรงค์ให้ทุกคนเคารพและสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่ง
ของธรรมชาติ เทคโนโลยีเป็นของประทานจากพระเจ้าจึงควรนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้และ
ต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

46820430: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: ORGANIZATIONAL CULTURE/ CATHOLIC SCHOOLS/ THE NEXT DECADE

EKACHAI CHINNAKORT: THE ORGANIZATIONAL CULTURE OF CATHOLIC SCHOOLS UNDER THE CATHOLIC DIOCESE IN THE NEXT DECADE. DISSERTATION

ADVISORS: PRACHUM ROTPRASERT, Ed.D., DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., PIRAT

WONGNAM, Ph.D., BOONMEE NENYOD, Ed.D. 635 P. 2006. ISBN 974-502-906-8

The purpose of this Ethnographic Future Research was to study the organizational culture of Catholic schools under the Catholic diocese in the next decade. Sixty- three experts were selected by means of purposive sampling. The research instrument was non-directive open ended interview guideline. The obtained data were analyzed by content analysis with the frequency and percentage.

The research results were as follows: The Philosophy of Catholic schools under the Catholic diocese in the next decade would be a holistic human formation : physical and mental health; intellect; knowledge; morality; integrity; and desirable way of life so as to be able to live happily with other people. Vision : The school would be a field for Evangelization. Mission: To cultivate and promote Christian Values. Goals: Students would become good believers, moral people, person for others. Strategy: Coordinate and Network with other organizations. The administration would be a flat organization, participatory management and administrator would be a democratic leader. The teacher would have a heart of a true teacher. Hero and Heroine: A person would live with moral life, and would offer oneself as a good example for others. The symbols would be Christ, the Cross, the church, Virgin Mary and patron saints. Men and women would be God's highest creatures. They would be brothers and sisters. They would be equal in value and dignity. The important Christian teaching would be equality, love and service, to promote and preserve the value and beauty of culture and tradition and put it into practice in one's daily life. There would be Good governance, free practice of religious belief and promotion of inter-religious dialogue. The school would have an integration between the core curriculum and local curriculum, and would be student centered. The school would be a community and a home for all. There should be good relationship between the manager, subordinates, students and the whole community, and should love and respect for Nature. Technology would be a gift from God. The Catholic schools would have to introduce proper technology and advise the students on its proper use.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและภูมิหลังของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
คำถามการวิจัย	11
กรอบความคิดในการวิจัย	12
ความสำคัญของการวิจัย.....	14
ขอบเขตของการวิจัย.....	14
นิยามศัพท์เฉพาะ	15
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย.....	19
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร.....	59
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียน.....	89
ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย	105
ภาพบริบทของสังคมไทยในอนาคต	115
ภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต	137
เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต (The Ethnographic Future Research: EFR).....	143
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	145
3 วิธีดำเนินการวิจัย	163
ขั้นตอนและวิธีการวิจัย.....	163
เครื่องมือการวิจัย	165
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	166
การวิเคราะห์ข้อมูล	166

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	167
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	189
สรุปผลการวิจัย	189
อภิปรายผล	194
ข้อเสนอแนะ	249
ข้อเสนอแนะในการใช้ผลการวิจัย	249
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อเนื่อง	256
บรรณานุกรม	257
ภาคผนวก	280
ภาคผนวก ก	281
ภาคผนวก ข	283
ภาคผนวก ค	285
ภาคผนวก ง	290
ภาคผนวก จ	350
ประวัติย่อของผู้วิจัย	635

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา (Philosophy) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 167
2	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ (Vision) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 168
3	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพันธกิจ (Mission) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 169
4	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเป้าหมาย (Goal) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 170
5	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ (Strategy) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 171
6	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร (Organizational Structure) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 172
7	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหาร (Administrative Style) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 173
8	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร (Leadership) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 174
9	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคลากร (Qualifications of Personnel) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 175
10	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบุคคลที่ควรยึดเป็นแบบอย่าง (Hero and Heroine) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 176
11	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสัญลักษณ์ (Symbol) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 176
12	ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเชื่อ (Belief) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า 177

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	178
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางศีลธรรม (Moral Standard) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	178
14	178
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี (Tradition or Custom) ของ โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	178
15	179
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติ (Regulation) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	179
16	180
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพิธีกรรมและงานพิธี (Ceremony) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	180
17	181
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตร (Curriculum) ของ โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	181
18	182
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน (Learning-Teaching Activities) ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า..	182
19	183
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) ในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	183
20	184
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) ในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	184
21	185
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับสิ่งแวดล้อม (Relationship to the Environment) ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	185
22	187
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเป็นจริงของโรงเรียน คาทอลิก (Reality of Catholic School) สังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	187
23	188
ความดีและร้อยละความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยี (Technology) ของ โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.....	188

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 พัฒนาการของวัฒนธรรมองค์การ	62
2 แสดงจุดการแทรกแซงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม	85
3 โครงสร้างขององค์การที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์	87
4 กระบวนการสร้างสรรค์วัฒนธรรม	88

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University